

Ῥεμβασμὸς τοῦ Δεκαπενταυγούστου (Παπαδιαμάντης Ἀλέξανδρος)

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Λογοτεχνία \(ποίηση & πεζογραφία\)](#)

Ἀνάμεσα εἰς συντρίμματα καὶ ἐρείπια, λείψανα παλαιᾶς κατοικίας ἀνθρώπων, ἐν μέσῳ ἀγριοσυκῶν, μορεῶν μὲ ἐρυθροὺς καρπούς, εἰς ἔρημον τόπον, ἀπόκρημνον ἀκτὴν, πρὸς μίαν παραλίαν βορειοδυτικὴν τῆς νήσου, ὅπου τὴν νύκτα ἐπόμενον ἦτο νὰ βγαίνουν καὶ πολλὰ φαντάσματα, εἰδωλα ψυχῶν κουρασμένων, σκιαὶ ἐπιστρέφουσαι, καθὼς λέγουν, ἀπὸ τὸν ἀσφοδελὸν λειμῶνα, ἀφήνουσαι κενὰς οἰμωγὰς εἰς τὴν ἐρημίαν, θρηνοῦσαι τὸ πάλαι ποτὲ πρόσκαιρον σκηνωμὰ των, εἰς τὸν ἐπάνω κόσμον -ἐκεῖ ἀνάμεσα ἐσώζετο ἀκόμη ὁ ναῖσκος τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας. Δὲν ὑπῆρχε πλέον οἰκία ὀρθή, δὲν ὑπῆρχε στέγη καὶ ἄσυλον εἰς ὅλον τὸ ὄροπέδιον ἐκεῖνο, παρὰ τὴν ἀπορρώγα ἀκτὴν. Μόνος ὁ μικρὸς ναῖσκος ὑπῆρχε καὶ εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναῖσκου ὁ Φραγκούλης Κ. Φραγκούλας εἶχε κτίσει μικρὸν ὑπόστεγον καλύβην μᾶλλον ἢ οἰκίαν, λαβὼν τὴν ξυλείαν, ὄσσην ἠδυνήθη νὰ εὔρη, καὶ τινὰς λίθους ἀπὸ τὰ τόσα τριγύρω ἐρείπια, διὰ νὰ στεγάζεται προχείρως ἐκεῖ καὶ καπνίζῃ ἀκατακρίτως τὸ τσιμποῦκι του, μὲ τὸν ἠλέκτρινον μαμόν, ἔξω τοῦ ναοῦ, ὁ φιλέρημος γέρων.

Ὁ ναῖσκος ἦτο ιδιόκτητος· πρᾶγμα σπάνιον εἰς τὸν τόπον, λείψανον παλαιοῦ θεσμοῦ· ἦτον κτῆμα αὐτοῦ τοῦ γέροντος Φραγκούλα. Ὁ ἀξιότιμος πρεσβύτες, φέρων ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ γνωρίσματα προεστοῦ, ὠραῖον φέσι τοῦ Τουνεζίου, ἐπανωβράκι τσόχινον, μὲ ζώνην πλατεῖαν κεντητὴν, μακρὰν τσιμπούκαν μὲ ἠλέκτρινον μαμόν, καὶ κρατῶν μὲ τὴν ἀριστερὰν ἠλέκτρινον μακρὸν κομβολόγιον, δὲν ἦτο καὶ πολὺ γέρων, ὡς πενήντα πέντε χρόνων ἄνθρωπος. Κατήγετο ἀπὸ τὴν ἀρχαιοτέραν καὶ πλέον γνησίως αὐτόχθονα οἰκογένειαν τοῦ τόπου. Ἦτον ἐκ

νεαρᾶς ἡλικίας εὐσταλῆς, ὑψηλός, λεπτός τὴν μέσην, μελαγχροινός, μὲ ἀδρούς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου, δασείας ὄφρυς, ὀφθαλμοὺς μεγάλους, ὀγκώδη ρίνα, χονδρὰ χεῖλη προέχοντα. Ἦγάπα πολὺ τὰ μουσικὰ τὰ τε ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὰ ἐξωτερικά, ὑπῆρξε δὲ μὲ τὴν χονδρὴν, ἀλλὰ παθητικὴν φωνὴν του, ψάλτης καὶ τραγουδιστῆς εἰς τὸν καιρὸν του μέχρι γῆρατος.

Τὴν Σινιώραν, ὠραίαν νέαν, λεπτοφυῆ, λευκοτάτην, τὴν εἶχε νυμφευθῆ ἀπὸ ἔρωτα. Ἦδη εἶχε συζῆσει μαζί της ὑπὲρ τὰ εἴκοσι πέντε ἔτη, καὶ εἶχεν ἀποκτήσει τέσσαρας υἱοὺς καὶ τρεῖς θυγατέρας. Ἀλλὰ τώρα, εἰς τὸν οὐδὸν τοῦ γῆρατος, δὲν συνέζη πλέον μαζί της.

Εἶχε χωρίσει ἅπαξ ἤδη, ἀφοῦ ἐγεννήθησαν τὰ τέσσαρα πρῶτα παιδιά, δυὸ υἱοὶ καὶ δυὸ θυγατέρες· ὁ πρῶτος οὗτος χωρισμὸς διήρκεσεν ἐπὶ τινὰς μῆνας. Εἶτα ἐπῆλθε συνδιαλλαγή καὶ συμβίωσις πάλιν. Τότε ἐγεννήθησαν ἄλλα δυὸ τέκνα, υἱὸς καὶ θυγάτριον. Εἶτα ἐπῆλθε δευτέρος χωρισμὸς, ὑπὲρ τὸ ἔτος διαρκέσας. Μετὰ τὸν χωρισμὸν δευτέρα συνδιαλλαγή. Τότε ἐγεννήθη ὁ τελευταῖος υἱός. Ἀκολούθως ἐπῆλθε μακρὸς χωρισμὸς μεταξὺ τῶν συζύγων. Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμὸς, μετὰ πολλὰς ἀγόνους ἀποπείρας συνδιαλλαγῆς, διήρκει ἀπὸ τριῶν ἐτῶν καὶ ἡμίσεος. Δὲν ἦτο πλέον φόβος νὰ γεννηθοῦν ἄλλα τέκνα. Ἡ Σινιώρα ἦτο ὑπερτεσσαρακοντοῦτις ἤδη.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, τῆς 13 Αὐγούστου τοῦ ἔτους 186... ἐκάθητο μόνος, ὀλομόναχος, ἔξω τοῦ ναῖσκου, εἰς τὸ προαύλιον, ἔμπροσθεν τῆς καλύβης τὴν ὁποῖαν εἶχε κτίσει, ἐκάπνιζε τὸ τσιμπούκι του κ' ἐρρέμβαζεν. Ὁ καπνὸς ἀπὸ τὸν λουλὰν ἀνέθρωσκε καὶ ἀνέβαινεν εἰς κυανοὺς κύκλους εἰς τὸ κενόν, καὶ οἱ λογισμοὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐφαίνοντο νὰ παρακολουθοῦν τοὺς κύκλους τοῦ καπνοῦ καὶ νὰ χάνωνται μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ἀχανές, τὸ ἄπειρον. Τί ἐσκέπτετο;

Βεβαίως τὴν σύζυγόν του, μὲ τὴν ὁποῖαν ἦσαν εἰς διάστασιν, καὶ τὰ τέκνα του, τὰ ὁποῖα σπανίως ἔβλεπεν. Ἐσχάτως τοῦ εἶχον παρουσιασθῆ πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωὴν του, καὶ οἰκονομικαὶ στενοχωρία. Ὁ Φραγκούλας ἦτο μεγαλοκτηματίας. Εἶχε παμπόλλους ἐλαιῶνας, ἀμπέλια ἀρκετά, καὶ χωράφια ἀμέτρητα. Μόνον ἀπὸ τὸν ἀντίσπορον τῶν χωραφιῶν ἤμποροῦσε νὰ μὴν ἀγοράζη ψωμὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του. Οἱ δὲ ἐλαιῶνες, ὅταν ἐκαρποφόρουν ἔδιδον ἀρκετὸν εἰσόδημα. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εἰργάζετο ποτὲ μόνος του, τὰ ἔξοδα «τὸν ἔτρωγαν!» Εἶτα, ἀύξανομένης τῆς οἰκογενείας, συνηξάνοντο καὶ αἱ ἀνάγκαι. Καὶ ὅσον ηὔξανον τὰ ἔξοδα, τόσον τὰ ἔσοδα ἠλαττοῦντο. Ἦλθαν «δυστυχησμένες χρονιές», ἀφορία, συμφοραί, θεομηνία. Εἶτα, διὰ πρώτην φορὰν, ἔλαβεν ἀνάγκην μικρῶν δανείων. Δὲν ἐφαντάζετο ποτὲ ὅτι μία μικρὴ κάμψη ἀρκεῖ διὰ νὰ καταστρέψῃ ὀλόκληρον φυτεῖαν. Ἀπηυθύνθη εἰς ἓνα τοκογλύφον τοῦ τόπου.

Οἱ τοιοῦτοι ἦσαν ἄνθρωποι «φερτοί», ἀπ' ἔξω, καὶ ὅταν κατέφυγον εἰς τὸν τόπον, ἐν ὥρᾳ συμφορᾶς καὶ ἀνεμοζάλης, κατὰ τὴν Μεγάλην Ἐπανάστασιν, ἢ κατὰ τὰ ἄλλα κινήματα τὰ πρὸ αὐτῆς, ἀρχομένης τῆς ἑκατονταετηρίδος, κανεὶς δὲν ἔδωκεν προσοχὴν καὶ σημασίαν εἰς αὐτούς.

Ἄλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐντόπιοι εἶχον ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν εἰς τὰ κτήματα, οὗτοι, οἱ ἐπήλυδες, ὡς πράττουσιν ὅλοι οἱ φύσει καὶ θέσει Ἑβραῖοι, ἔδωκαν ὅλην τὴν σημασίαν καὶ τὴν προσοχὴν των εἰς τὰ χρήματα. Ἦνοιξαν ἐργαστήρια, μαγαζεῖα, κ' ἐμπορεύοντο κ' ἐχρηματίζοντο. Εἶτα ἦλθεν ἡ ὥρα, ὅπως καὶ τώρα καὶ πάντοτε συμβαίνει, οἱ ἐντόπιοι ἔλαβον ἀνάγκην τῶν χρημάτων, καὶ τότε ἤρχισαν νὰ ὑποθηκεύουν τὰ κτήματα. Ἐωσότου παρῆλθε μία γενεά, ἢ μία καὶ ἡμισεῖα, καὶ τὰ χρήματα ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς δανειστὰς συμπαραλαβόντα μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ κτήματα.

Ἐως τότε δὲν εἶχε συλλογισθῆ τοιαῦτα πράγματα ὁ Φραγκούλης Φραγκούλας, οὔτε τὸν ἔμελε ποτέ του περὶ χρημάτων. Ἄλλ' ἐπ' ἐσχάτων εἶχε λάβει ἀνάγκην καὶ δευτέρου καὶ τρίτου δανείου, καὶ οἱ δανεισταὶ προθύμως τοῦ ἔδιδαν, ἀλλ' ἀπήτουν νὰ τοὺς καθιστᾷ ὑπέγγυα τὰ καλλίτερα κτήματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἕκαστον εἶχε κατ' αὐτὸν ἐκτιμητὴν, δεκαπλασίαν ἀξίαν τοῦ ποσοῦ τοῦ δανειζομένου... Πλὴν φεῦ! αὐτὸς δὲν ἦτο μόνος καὶ μόμος του.

Ὁ Φραγκούλης Φραγκούλας δὲν ἐφόρει πλέον τὸ ὠραῖον του μαῦρον φέσι, τὸ τουνεζιάνικον· ἔφερον οἰκιακὸν μαῦρον σκουῖφον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς. Ἄλλ' εὐρίσκετο σήμερον εἰς τὴν ἐξοχὴν. Ἐὰν τὸν συνηντῶμεν τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἀγοράν, κάτω εἰς τὴν πολίχνην, θὰ ἐβλέπομεν ὅτι εἶχε βάψει μαῦρον τὸ φέσι του... Εἶχε πρόσφατον πένθος.

-Α! Τῶχασα τὸ καῦμένο μ', τὸ εὐάγωγο, τῶχασα.

Ὁ γέρο-Φραγκούλης ἐστέναζε, καὶ εἶχε δίκαιον νὰ στενάζη. Τὸ καλλίτερον κοράσιόν του, τὸ τρίτον, τὸ μικρότερον, δεκατετραετὲς μόλις τὴν ἡλικίαν -τὸ ὁποῖον εἶχε γεννηθῆ κατὰ τι διάλειμμα ἔρωτος, μεταξὺ δυὸ χωρισμῶν- τοῦ εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγων μηνῶν...

Καὶ αὐτὸς ἦλθεν εἰς τὴν Παναγίαν διὰ νὰ κλαύσῃ καὶ νὰ πῆ τὸν πόνο του. Ἦτον κτῆμα του ὁ ναῖσκος τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας. Τὸ ἐκκλησιδίον ἦτο εὐπρεπέστατον, ὠραῖα στολισμένον, καὶ εἶχε καλὰς εἰκόνας -καὶ μάλιστα τὴν φερώνυμον, τὴν γλυκεῖαν Παναγίαν τὴν Πρέκλαν- σκαλιστὸν χρυσωμένον τέμπλον, πολυέλαιον καὶ μανουάλια ὀρειχάλκινα, κανδήλια ἀργυρᾶ. Ἐφερε πάντοτε ὁ ἰδιοκτήτης μαζί του τὴν βαρεῖαν ὑπερμεγέθη κλεῖδα τῆς δρύϊνης θύρας τῆς στερεᾶς, καὶ δὲν ἔλειπε συχνὰ νὰ ἐπισκέπτεται τὴν Παναγίαν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην

Θὰ ἐτελεῖτο πανήγυρις εἰς τὸν ναῖσκον, τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς Κοιμήσεως. Θὰ ἦρχοντο ἀπὸ τὸν τόπον πολλὰ οἰκογένεια καὶ ἄτομα, δωδεκάδες τινὲς προσκυνητῶν καὶ πανηγυριστῶν καὶ ὁ Παππανικόλας ὁ συμπέθερός του. Εἰς τὸν Παππανικόλαν ἔδιδεν ὁ Φραγκούλης διὰ τὸν κόπον του ἐν τάλληρον, περιπλέον δὲ εἰσέπραττεν ὁ παππᾶς διὰ λογαριασμόν του τὰς δεκάρας, ὅσας ἔδιδον αἱ γυναῖκες «διὰ νὰ γράψουν τὰ ὀνόματα» ἢ τὰ «ψυχοχάρτια». Ὅλα τ' ἄλλα, προσφορᾶς, ἀρτοκλασίαν, πώλησιν κηρίων κ.τ.λ. τὰ εἰσάπραττεν ὁ Φραγκούλης ὡς εἰσόδημα ἰδικόν του...

Καὶ τώρα τοὺς ἐπερίμενε νὰ ἔλθουν πάλιν... καὶ ἀνελογίζετο πῶς ἄλλοτε, ὅταν ἦτο νέος ἀκόμη, μετὰ τὸν πρῶτον χωρισμὸν ἀπὸ τῆς γυναῖκα του, ἡ πανήγυρις αὕτη τῆς Παναγίας τῆς Κοιμήσεως ἔγινεν ἀφορμὴ διὰ νὰ ἐπέλθῃ συνδιαλλαγή μετὰ τῆς γυναικὸς του. Κατόπιν τῆς συνδιαλλαγῆς ἐκείνης ἐγεννήθη ὁ τρίτος υἱός, καὶ τὸ Κουμπώ, τὸ θυγάτριον τὸ ὁποῖον ἐθρῆνει τώρα ὁ γέρο-Φραγκούλης.

-Τῶχασα, τὸ καυμένο μου, τὸ εὐάγωγο, τῶχασα!...

Ἦ, δὲν ἐλυπεῖτο τώρα τόσον πολὺ τὸν ἀπὸ τῆς γυναικὸς του χωρισμὸν -τὴν ὁποίαν ἄλλως τε τρυφερῶς ἠγάπα-, ὅσον ἐθρῆνει τὴν σκληρὰν ἀπώλειαν ἐκείνη τῆς κορασίδος, τὴν ὁποίαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἤλπιζε μόνον νὰ ἐπανεύρῃ... Καὶ κατενύσσετο πολὺ ἡ καρδιά του καὶ ἐθλίβετο... Καὶ ἀνελογίσθη ὅτι τὸ πάλαι ἐδῶ οἱ χριστιανοί, ὅσοι ἦσαν ὡς αὐτὸς τεθλιμμένοι, εἰς τὸν ναῖσκον αὐτὸν τῆς Παναγίας τῆς Πρέκλας ἦρχοντο τὰς ἡμέρας αὐτάς, νὰ εὕρωσι διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ ἱεροῦ ἄσματος ἀναψυχὴν καὶ παραμυθίαν... Τὸν παλαιὸν καιρὸν, πρὸ τοῦ εἰκοσιένα, ὅταν τὸ σήμερον ἔρημον καὶ κατηρειπωμένον χωρίον ἐκατοικεῖτο ἀκόμη, ὅλοι οἱ κάτοικοι, καὶ τῶν δυὸ ἐνοριῶν, ἦρχοντο εἰς τὸν ναὸν τῆς Πρέκλας, ὅστις ἦτο ἀπλοῦν παρεκκλήσιον, ν' ἀκούσωσι τὰς ψαλλομένας Παρακλήσεις καθ' ὅλον τὸν Δεκαπενταύγουστον...

Ἄφησεν εἰς τὴν ἄκρην τὸ τσιμπούκι, τὸ ὁποῖον εἶχε σβύσει ἤδη ἀνεπαισθήτως, ἐν μέσῳ τῆς ἀλλοφροσύνης τῶν ρεμβασμῶν τοῦ καπνιστοῦ, καὶ ἀκουσίως ἤρχισε νὰ ὑποψάλλῃ.

Ἐλεγε τὸν Μέγαν Παρακλητικὸν Κανόνα καὶ τὸν εἰς τὴν Παναγίαν, ὅπου διηγῶδονται τὰ παθήματα καὶ τὰ βάσανα μιᾶς ψυχῆς καὶ τὴν σειρὰν ὅλην τῶν κατανυκτικῶν ὕμνων, ὅπου εἶς βασιλεὺς Ἕλληνας, διωγμένος, πολεμημένος, στενοχωρημένος, ἀπὸ Λατίνους καὶ Ἄραβας καὶ τοὺς ἰδικούς του, διεκτραγωδεῖ πρὸς τὴν Παναγίαν τοὺς ἰδίους πόνους του, καὶ τοὺς διωγμούς, ὅσους ὑπέφερεν ἀπὸ τὰ στίφη τῶν βαρβάρων, τὰ ὁποῖα ὀνομάζει «νέφη».

Εἶτα, κατὰ μικρόν, ἀφοῦ εἶπεν ὅσα τροπάρια ἐνθυμεῖτο ἀπὸ στήθους, ὕψωσεν

ἀκουσίως τὴν φωνήν, καὶ ἤρχισε νὰ μέληται τὸ ἀθάνατον ἐκεῖνο:

«Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε,
Γεθημανῆ τῷ χωρίῳ κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα,
Καὶ Σύ, Υἱὲ καὶ Θεέ μου, παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα»,

...Καὶ εἶτα προσέτι, παρεκάλει διὰ τοῦ ἄσματος τὴν Παναγίαν, νὰ εἶναι μεσίτρια πρὸς τὸν Θεόν, «μὴ μοῦ ἐλέγξῃ τὰς πράξεις ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων...» Ὡ, αὐτὸ εἶχε τὴν δύναμιν καὶ τὸ προνόμιον νὰ κάμνῃ πολλὰ ζεύγη ὀφθαλμῶν νὰ κλαίωσι τὸν παλαιὸν καιρὸν, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔκλαιον ἀκόμῃ ἐκούσια δάκρυα ἐκ συναισθήσεως...

Ὁ γέρο-Φραγκούλης ἐπίστευε καὶ ἔκλαιεν... Ὡ, ναί, ἦτον ἄνθρωπος ἀσθενής· ἠγάπα καὶ ἠμάρτανε καὶ μετενόει... ἠγάπα τὴν θρησκείαν, ἠγάπα τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του, ἐπόθει ἀκόμῃ τὸν συζυγικὸν βίον, ἐπόθει καὶ τὸν βίον τὸν μοναχικόν. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον εἶχε ἀγαπήσει ἐξ ὅλης καρδίας τὴν Σινιωρίτσα του... καὶ τὴν ἠγάπα ἀκόμῃ. Ἄλλ' ὅσον τρυφερὸς ἦτον εἰς τὸν ἔρωτα, τόσον εὐεπίφορος εἰς τὸ πείσμα, καὶ τόσον γοργὸς εἰς τὴν ὀργήν. Ὡ, ἀτέλειαι τῶν ἀνθρώπων!

Τώρα εἰς τοὺς τελευταίους χρόνους, εἶχε γνωρίσει ἀκόμῃ καὶ τὴν οἰκονομικὴν στενοχωρίαν, τὸ παράπονον τῆς ξεπεσμένης ἀρχοντιᾶς, τὰς πιέσεις καὶ τὰς ἀπειλὰς τῶν τοκογλύφων. «Τὸ διάφορο κεφάλι! τὸ διάφορο κεφάλι! τὸ διάφορο κεφάλι!» Ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς ἦτον ἀφορία, αἱ ἐλαῖαι δὲν ἔκαρποφόρησαν· ὁ καρπὸς εἶχε προσβληθῆ ἀπὸ ἄγνωστον ἀσθένειαν, διὰ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἰδιοκτητῶν. Εἶχαν κιτρινίσει καὶ μαυρίσει αἱ ἐλαῖαι, καὶ ἦσαν γεμᾶται ἀπὸ βοῦλες καὶ εἶχαν πέσει ἄκαιρα. Τόσα «ὑποστατικά», τόσα «μούλκια», τόσο «βιὸς», ἀγύριστα κτήματα, σχεδὸν τσιφλίκια, ἠπειλοῦντο νὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας τῶν τοκογλύφων. Ἐγέννα ἢ ὄχι ἢ γῆ, ἔκαρποφόρου ἢ ὄχι τὰ δένδρα, ὁ τόκος δὲν ἔπαυε. Τὰ κεφάλαια «ἔτικτον». Ἐπαυσε νὰ τίκτῃ ἡ γόνιμος (ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Βασίλειος), ἀφοῦ τὰ ἄγωνα ἤρχισαν κ' ἐξηκολούθουν νὰ τίκτουν...

Ἄνελογίζετο αὐτά, κ' ἔκλαιεν ἠψυχὴ του. Δὲν ἠλπιζε πλέον, οὔτε ἠύχετο σχεδόν, νὰ ἤρχετο ἡ Σινιωρίτσα αὔριον εἰς τὴν πανήγυριν, ὅπως ἤρχετο τακτικὰ κάθε χρόνον ἄλλοτε, ὅταν ἦσαν «μονιασμένοι», -ὅπως εἶχεν ἔλθει καὶ ἄπαξ, εἰς καιρὸν ὁποῦ εὐρίσκοντο χωρισμένοι πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν... Τώρα μόνον ἡ ψυχὴ τῆς Κούμπως, τῆς ἀθῶας μικρᾶς παρθένου, εἶθε νὰ παρίστατο ἀοράτως εἰς τὴν πανήγυριν ἀγαλλομένη.

Ὡ! ἄλλοτε, πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, πρὶν γεννηθῆ ἀκόμῃ ἡ Κούμπω ναί, ἡ Παναγία εἶχε δωρήσει τὸ ἄβρον ἐκεῖνο ἄνθος εἰς τὸν Φραγκούλην καὶ τὴν Σινιώραν, καὶ ἡ Παναγία πάλιν τὸ εἶχε δρέψει καὶ τὸ εἶχεν ἀναλάβει πλησίον της. Πρὶν μολυνθῆ ἐκ τῆς ἐπαφῆς τῶν ματαίων του κόσμου. Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, εἶχε συμβῆ ὁ πρῶτος χωρισμός, τὸ πρῶτον πείσμα, τὸ πρῶτον κάκιωμα μεταξὺ τῶν συζύγων. Καὶ ὁ

Φραγκούλης, θυμώδης, όξύχολος, δριμύς, είχεν άναβή όπως τώρα, άπό τήν πολίχνην τήν κατοικημένην εις τό παλαιόν χωρίον τό έρημον, τοϋ όποιου έσώζοντο τότε άκόμη όλίγισται οικίαι και δέν ήτο έρείπιον όλον, όπως σήμερα. Και καθώς τώρα, είχεν έλθει δυό ή τρείς ήμέρας πρό τής έορτής εις τό παρεκκλήσιον τής Πρέκλας, έκάθητο δε εις τά πρόθυρα τοϋ ναίσκου κι' έκάπνιζε τό μακρόν τσιμπούκι με τό ήλέκτρινον έπιστόμιον. Πλήν τότε τό φέσι τοϋ ήτο κατακόκκινον, και τώρα έφόρει μαϋρον σκοϋφον... Και τότε ό Φραγκούλης ήτο σαράντα χρόνων και τώρα ήτο πενηνταπέντε. Τότε έτρεφε πεΐσμα και χολήν, άλλ' είχε πολϋ περισσότερον και βαθύτερον συζυγικόν έρωτα, και μόνον νύξιν ήθελεν· ήτον έτοιμος νά συγχωρήση και ν' άγαπήση... Άλλά τώρα δέν είχε πλέον ούτε πεΐσμα σχεδόν ούτε όργήν, ήγάπα τήν Σινιώραν, τήν έπόνει, άλλ' έκλαιε πολϋ περισσότερον δια τό θυγάτριόν του, τό Κουμπϋ. «Τό καϋμένο τό εϋάγωγο!».

Έκείνην τήν φοράν, ό παπα-Νικόλας, άμα έφθασε τήν παραμονήν, άκολουθούμενος άπό πλήθος προσκυνητῶν δια τήν πανήγυριν, έστάθη πλησίον τής θύρας τοϋ ναοϋ, παρά τήν γωνίαν, και τοϋ ειπε μυστηριωδῶς:

-Θά 'χης μουσαφιρλίκια, θαρρῶ.

-Τί τρέχει, παπά; ήρώτησε μειδιῶν ό Φραγκούλης, όστις έμάντευσε πάραυτα.

-Θά σοϋ έλθει τ' άσκέρι... Κύτταξε, Φραγκούλη, φρόνιμα, χωρίς πείσματα.

Ό παπάς, άσκέρι λέγων, έννοοϋσε προφανῶς τήν οίκογένειαν τοϋ Φραγκούλα· άλλα τάχα μόνον τά παιδία, τά δυό μεγαλείτερα έκ τῶν τεσσάρων; -καθόσον τά άλλα δυό τά μικρά, δέν θα ήδύναντο νά κουβαληθοϋν εις διάστημα τριῶν ῶρῶν όδοιπορίας χωρίς τήν μητέρα των. Ό Φραγκούλης ήθέλησε νά βεβαιωθῆ.

-Θά 'ρθη μαζί κι' ή μάνα τους;

-Βέβαια... πιστεύω, ειπεν ό παππᾶς.

Τῶ ὄντι, όταν έβράδυασε καλά και άρχισε νά σκοτεινιάζη, ή κυρά Σινιώρα ήλθε, μαζί με τήν γραΐαν μητέρα της και με τά τέσσερα παιδία της, έν συνοδεία και άλλων προσκυνητριῶν, γειτονισσῶν ή συγγενῶν της. Άπό πολλῶν μηνῶν δέν είχεν ιδεΐ τόν συζυγόν της, όστις είχε κατοικήσει χωριστᾶ -εις εϋτελές δωμάτιον, χάρις ταπεινώσεως, τό όποϊον όνόμαζε «τό κελλί του», και έζη άπό μηνῶν ῶς καλόγηρος. Έπλησίασε δειλή, κάτω νεύουσα· ό Φραγκούλης ίστατο εκεί παραπέρα άπό τήν θύραν τής εκκλησίας, κ' έκαμνε πῶς έβλεπεν άλλοϋ και πῶς έπρόσεχεν εις τινά όμιλίαν περι άγροτικῶν υποθέσεων μεταξϋ δυό ή τριῶν χωρικῶν.

Ή Σινιώρα εΐσηλθεν εις τόν Ναΐσκον, έπροσκύνησεν, εκόλλησε κηρία και ήσπάσθη

τὰς εἰκόνας. Εἶτα μετὰ τινα ὥραν ἐξῆλθεν. Ἐπλησίασε συνεσταλμένη κ' ἔχαιρέτησε τὸν σύζυγόν της. Οὗτος ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὴν χεῖρα καὶ ἠσπάσθη φιλοστόργως τὰ τέκνα του.

Ἦδη ἐνύκτωνε καὶ ἐψάλῃ ὁ Μικρὸς Ἑσπερινός. Ἀκολούθως μετὰ τὸ λιτὸν σαρακοστιανόν, τὸ ὁποῖον ἔφαγον καθ' ὀμάδας καθίσαντες οἱ διάφοροι προσκυνηταὶ ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἐπὶ τῶν χόρτων καὶ τῶν ἐρειπίων, ὁ Φραγκούλης ἠτοίμασεν ἰδιοχείρως ξύλινον σήμαντρον πρόχειρον κατὰ μίμησιν ἐκείνων τὰ ὁποῖα συνηθίζονται εἰς τὰ μοναστήρια, καὶ φέρων τρεῖς γύρους περὶ τὸν ναόν, τὸ ἔκρουσε μόνος του, πρῶτον εἰς τροχαϊκὸν ρυθμόν: «τὸν Ἀδάμ, Ἀδάμ, Ἀδάμ!» εἶτα εἰς ἱαμβικόν: «τὸ τάλαντον, τὸ τάλαντον!»

Εὐθύς τότε τὰ δυὸ παιδιά τοῦ Φραγκούλα καὶ πέντε ἢ ἕξ ἄλλοι μικροὶ μοσχομάγκαι ἀνερριχήθησαν ἐπάνω εἰς τὴν στέγην τοῦ ναοῦ, ἄνωθεν τῆς θύρας, καὶ ἤρχισαν νὰ βαροῦν τρελλά, ἀλύπητα, ἀχόρταστα, τὸν μικρὸν μισορραγισμένον κώδωνα, τὸν κρεμάμενον ἀπὸ δυὸ διχαλῶν ξύλων, ἐκεῖ ἐπάνω. Ὑστερον ἀπὸ πολλὰς φωνάς, μαλώματα καὶ ἐπιπλήξεις τοῦ Φραγκούλα, τοῦ μπαρμπα-Δημητροῦ, τοῦ ψάλτου καὶ τοῦ Παναγιώτου τῆς Ἀντωνίτσας (ἐνὸς καλοῦ χωρικοῦ, ὅστις δὲν ἐκουράζετο νὰ τρέχη εἰς ὅλα τὰ ἐξωκκλήσια καὶ νὰ κάμνη «κουμάντο», ἕως οὔ ἐπὶ τέλους ἡ Δημαρχία ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ ὡς ἰσόβιον ἐπίτροπον ὄλων τῶν ἐξοχικῶν ναῶν), τὰ παιδιά μόλις ἔπαυσαν ὁπέποτε νὰ κρούουν τὸν κώδωνα, κ' ἐξεκόλλησαν τέλος ἀπὸ τὴν στέγην τοῦ ναΐσκου. Ὁ παπα-Νικόλας ἔβαλεν εὐλογητόν, καὶ ἤρχισεν ἡ Ἀκολουθία τῆς Ἀγρυπνίας.

Ὁ Φραγκούλης ἦτο τόσο εὐδιάθετος ἐκείνην τὴν ἑσπέραν, ὥστε ἀπὸ τοῦ «Ἐλέησόν με ὁ Θεός», τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀποδείπνου μέχρι τοῦ «Εἶη τὸ ὄνομα», εἰς τὸ τέλος τῆς λειτουργίας, ὅπου ἡ παννυχὶς διήρκεσεν ὀκτῶ ὥρας ἄνευ διαλείμματος - ὅλα τὰ ἔψαλλε καὶ τὰ ἀπήγγειλε μόνος του, ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ, μόλις ἐπιτρέπων εἰς τὸν κυρ - Δημητρὸν τὸν κάτοχον τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ νὰ λέγει κι' αὐτὸς ἀπὸ κανένα τροπαράκι, διὰ νὰ ξενυστάξῃ. Ἐψαλε τὸ «Θεαρχίω νεύματι» καὶ εἰς τοὺς ὀκτῶ ἤχους μοναχός του, προφάσει ὅτι ὁ κυρ - Δημητρός, «δὲν εὔρισκεν εὐκόλα τὸν ἦχον». Εἰς τὸ τέλος τοῦ Ἑσπερινοῦ, μοναχός του ἐδιάβασε τὸ Συναξάρι, καί, χωρὶς νὰ πάρῃ ἀνασασμόν, μοναχός του πάλιν ἄρχισε τὸν ἐξάψαλμον. Ἐψαλε Καθίσματα, Πολυελέους, Ἀναβαθμούς καὶ Προκείμενα, εἶτα ὅλον τὸ «Πεποικιλμένη» ἕως τὸ «Συνέστειλε χορός», καὶ ὅλον τὸ «Ἀνοίξω τὸ στόμα μου», ἕως τὸ «Δέχου παρ' ἡμῶν». Εἶτα ἔψαλε Αἶνους, Δοξολογίαν, ἐδιάβασεν Ὡρας καὶ Μετάληψιν, πρὸς χάριν ὄλων τῶν ἠτοιμασμένων διὰ τὴν θείαν Κοινωνίαν, καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν πάλιν ὅλα, Τυπικά, Μακαρισμούς, Τρισάγιον, τὸ Χερουβικόν, τὸ «Αἰ γενεαὶ πᾶσαι», τὸ Κοινωνικὸν κ.τ.λ.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἐνθυμεῖτο ἀκόμη, ὡς νὰ ἦταν χθές, ὁ γερο-Φραγκούλας, καὶ εἶχον

παρέλθει δεκαπέντε ἔτη ἕκτοτε. Ἀκόμη καὶ μικρὰ τινὰ φαιδρὰ ἐπεισόδια, τὰ ὅποια συνέβησαν εἰς τὴν Λιτὴν, μικρὸν πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, κατὰ τὴν ἔξοδον τῆς ἱερᾶς εἰκόνης εἰς τὴν ὑπαιθρον. Ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες εἶχον κολλήσει πολλὰ καὶ χονδρὰ κηρία, τὰ πλεῖστα ἔργα αὐτῶν τῶν ἰδίων χειρομάλακτα, τὰ δὲ κηρία συμπλεκόμενα εἰς δέσμας καὶ περικοκλάδας ἀπὸ τὸν Παναγιώτην τῆς Ἀντωνίτσας, τὸν πρόθυμον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἱερᾶς πανηγύρεως, εἶχον λαμπαδιάσει, εἰς μίαν στιγμὴν ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάρῃ φωτιὰ τὸ φελόνι τοῦ παπᾶ, εἶτα καὶ τὸ γένειόν του. Τότε ὁ Παναγιώτης τῆς Ἀντωνίτσας, μὴ εὐρίσκων ἄλλο προχειρότερον μέσον, ἤρπαζε τὰς ὀγκώδεις δέσμας τῶν φλεγόντων κηρίων, τὰς ἔφερε κάτω εἰς τὸ ἔδαφος κ' ἐπάτει δυνατὰ μὲ τὰ τσαρούχια του, διὰ νὰ τὰ σβύσῃ. Αἱ γυναῖκες δυσφοροῦσαι ἐγόγγυζον νὰ μὴ πατῇ τὰ κηρία, γιατί εἶναι κρῖμα.

Τότε εἶς τῶν παρεστώτων υἱὸς πλουσίου τοῦ τόπου, ἀπὸ ἐκείνους οἵτινες εἰς τὸ ὕστερον κατέστησαν δανεισταὶ τοῦ Φραγκούλα –καὶ ὅστις ἐλέγετο ὅτι εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐμελέτα νὰ βάλῃ κάλπην ὡς ὑποψήφιος δήμαρχος-, ἠκούσθη νὰ λέγῃ ὅτι πρέπει νὰ μάθουν νὰ κάμνουν «οἰκονομία, οἰκονομία στὰ κηριὰ!... ἢ νύχτα μεγαλώνει... ἰσημερία τώρα κοντεύει... ἔχει νύκτα...»

Ἄλλ' αἱ γυναῖκες, ἐνῶ ἤξευραν καλλίτερα ἀπὸ ἐκεῖνον ὅλας τὰς οἰκονομίας τοῦ κόσμου, δὲν ἐννοοῦσαν τί θὰ πῆ «οἰκονομία στὰ κηριὰ» ἀφοῦ ἅπαξ εἶναι ἀγορασμένα καὶ πληρωμένα καὶ εἶναι μελετημένα καὶ ταμμένα ἐξ ἅπαντος νὰ καοῦν διὰ τὴν χάριν τῆς Παναγίας. Μία ἀπ' αὐτάς, γερόντισσα, ἀνεπόλησε κάτι τι δι' ἕν θαῦμα, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀκούσει ἀπὸ τὸ συναξάρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, ὅπου ὁ Ἅγιος, εἰς τὴν Σαλονίκην, ἐπέπληξεν αὐστηρῶς τὸν νεωκόρον, ἔχοντα τὴν μανίαν νὰ σβύνη μισοκαμμένα τὰ κηριὰ –καὶ ἡ γερόντισσα ἤρχισε νὰ τὸ διηγῆται χθαμαλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὴν πλησίον τῆς: «Ἀδελφὲ Ὀνήσιμε, ἄφες νὰ καοῦν τὰ κηρία, ὅσα προσφέρουν οἱ Χριστιανοὶ καὶ μὴ ἀμαρτάνῃς...»

Τὴν ἰδίαν ὥραν συνέβη καὶ τοῦτο. Ἐνῶ ὁ παπὰς ἀπήγγελε τὰς μακρὰς αἰτήσεις τῆς Λιτῆς, ἐπισυνάπτων καὶ τὰ ὀνόματα ὅλα ζωντανὰ καὶ πεθαμένα, ὅσα τοῦ εἶχον ὑπαγορεύσει ἀφ' ἐσπέρας αἱ εὐλαβεῖς προσκυνήτριαι, ὁ Φραγκούλας ἔψαλλε μεγαλοφώνως τὸ τριπλοῦν «Κύριε Ἐλέησον» μὲ τὴν χονδρὴν φωνὴν του, καὶ μὲ ὅλον τὸ πάθος τῆς ψαλτικῆς του. Τότε ὁ μπαρμπα-Δημητρός, ὅστις ἐφαίνετο νὰ εἶχε πειραχθῇ ὀλίγον, ἴσως διότι ὁ Φραγκούλας ἐν τῇ ψαλτομανίᾳ του δὲν ἐπέτρεπε νὰ πῆ κ' ἐκεῖνος ἕνα τροπαράκι σωστὸ (διότι, ἅμα ἤρχιζεν ὁ Δημητρός τὸ δικό του, ὁ Φραγκούλας μὲ τὴν γερὴν κεφαλικὴν φωνὴν του, ἐκθύμως συνέψαλλε, τοῦ ἤρπαζε τὴν πρωτοφωνίαν, καὶ ὑπέτασσε κ' ἐκάλυπτε τὴν ἀσθενῆ καὶ τερετίζουσαν φωνὴν ἐκείνου) ἔλαβε τὸ θάρρος νὰ κάμῃ παρατήρησιν.

-Πιὸ σιγά, πιὸ ταπεινά, κυρ-Φραγκούλη· σιγανώτερα νὰ λὲς τὸ «Κύριε ἐλέησον», γιατί δὲν ἀκούονται τὰ ὀνόματα, καὶ θέλουν αἱ γυναῖκες νὰ τ' ἀκοῦνε.

Εἶχε κάπως δίκαιον, διότι πράγματι αἱ γυναῖκες ἀπῆτουν νὰ λέγωνται ἐκφώνως τὰ ὀνόματα, ὅσα εἶχαν εἰπεῖ εἰς τὸν παπὰν νὰ γράψῃ. Ἐννοοῦσαν νὰ τ' ἀκούῃ κι' ὁ Θεός, κι' ἡ Παναγία, κι' ὁλος ὁ κόσμος. Ἡ καθεμία ἤθελε ν' ἀκούσῃ «τὰ δικά της τὰ ὀνόματα», καὶ νὰ τ' ἀναγνωρίσῃ, καθὼς ἀπηγγέλοντο ἀραδιαστά. Ἄλλως θὰ εἶχαν παράπονα κατὰ τοῦ παπᾶ, κι' ὁ παπὰς ἂν ἤθελε νὰ φάῃ κι' ἄλλοτε, εἰς τὸ μέλλον, προσφορές, ὧφειλε νὰ τὰ ἔχη καλὰ μὲ τὶς ἐνορίτισσες.

Τότε ἡ Ἀργυρή, ἡ πρωτότοκος τοῦ Φραγκούλα, οὔσα τότε δωδεκαέτις, πονηρά, θυμόσοφος κορασίς, καθὼς ἔστεκε πλησίον εἰς τὸν πατέρα της, ἐψήλωσεν ὀλίγον διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ οὔς του, καὶ τοῦ λέγει κρυφά:

- Πατέρα, ἄφησε καὶ τὸν μάρμπα - Δημητρὸ νὰ ψάλλῃ «Κύριε ἐλέησον!!»

Τοῦτο ἦτο ὡς ἔμπνευσις καὶ βοήθημα διὰ τὸν Φραγκούλην. Ἐπειδὴ οὔτος δὲν ἤθελε φανερὰ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν σχεδὸν αὐθάδη παραίνεσιν τοῦ Δημητροῦ, καὶ πάλιν δὲν ἤθελε νὰ δείξῃ ὅτι ἐθύμωσεν, ἐστράφη πρὸς τὸν καλὸν γέροντα καὶ τοῦ λέγει:

- Πέ, Δημητρό, σαράντα φορές τὸ «Κύριε ἐλέησον».

Τότε ὁ μάρμπα-Δημητρός, ὅστις ἂν καὶ εἶχε γηράσει, δὲν εἶχε μάθει ἀκόμη καλὰ τὰ τυπικά, καὶ δὲν ἤξευρεν ἀκριβῶς πότε κατὰ τὴν Λιτὴν τὸ Κύριε ἐλέησον λέγεται τρὶς καί... πότε τεσσαρακοντάκις, ἤρχισε πράγματι νὰ τὸ ψάλλῃ σαράντα φορές, ὥστε ὁ παπὰς ἐβιάσθη ν' ἀπαγγεῖλῃ ραγδαίως καὶ ἀθρόα τὰ τελευταῖα ὀνόματα, καὶ διὰ νὰ εἶναι σύμφωνος μὲ τὸν ψάλτην, ἤρχισε πρὸ τῆς ὥρας νὰ λέγῃ: «... ὑπὲρ τοῦ διαφυλαχθῆναι, ἀπὸ λιμοῦ, λοιμοῦ, σεισμοῦ, καταποντισμοῦ, πυρός, μαχαίρας» καὶ τὰ ἐξῆς.

Τέλος μετὰ τὴν λειτουργίαν ὁ παπὰς, ὁ Φραγκούλας καὶ ἡ οἰκογένειά του καὶ ὀλίγοι φίλοι ἐκάθισαν κ' ἔφαγαν ὁμοῦ καὶ ἠύφρανθησαν, καὶ τὴν ἐσπέραν ὁ Φραγκούλας ἐπανήρχετο εἰρηνικῶς καὶ μὲ ἀγάπην, μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του ὑπὸ τὴν οἰκιακὴν στέγην.

Πρὶν παρέλθῃ ἔτος ἐγεννήθη ἡ Κούμπω. Ἡ κόρη αὕτη, πλάσμα χαριτωμένον καὶ συμπαθές, ἀνετρέφετο καὶ ἠλικιοῦτο, ἐγένετο τὸ χάρμα καὶ ἡ παρηγορία τοῦ πατρὸς της. Δὲν εἶχε μόνον νοημοσύνην πρῶιμον, ἀλλὰ κάτι ἄλλο παράδοξον γνῶρισμα, οἶονεὶ χαρακτῆρα φρονίμου γυναικὸς εἰς ἠλικίαν παιδίσκης. Ὑστερον, μετὰ χρόνους, ὅταν ἐπῆλθεν ὁ δεύτερος χωρισμός, ἡ Κούμπω, ὀκταέτις τότε, ἔτρεχε πλησίον τοῦ πατρὸς της, εἰς τὸ «κελλί του», ὅπου κατώκει εἰς τὴν ἀνωφερῆ

έσχατιὰν τῆς πολίχνης, καὶ τὴν ἐγέμιζε περιποιήσεις καὶ τρυφερότητας.

Αὐτὴ μόνον ἐδέχετο προθύμως τοὺς πατρικοὺς χαλινοὺς, ἐνῶ τὰ ἄλλα τέκνα δὲν ἦρχοντο ποτὲ πλησίον τοῦ πατρός των, καὶ διὰ τοῦτο ἐκεῖνος τὴν ὠνόμαζε «τὸ εὐάγωγο». Καθημερινῶς ἔτρεχε νὰ τὸν εὕρῃ, καὶ δὲν ἔπαυε νὰ τὸν παρακαλῇ.

- Ἔλα, πατέρα, στὸ σπίτι· μὴ μᾶς ἀφήσης, λεγ' ἢ μητέρα, ζωνταρφανά.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔτρεξε δρομαία, φαιδρά, καὶ πνευστιῶσα τοῦ εἶπε:

- Τὰ ἴμαθες, πατέρα; ... Θὰ παντρέψουμε τ' Ἀργυρῶ μας ... Ἔλα στὸ σπίτι, γιατί δὲν εἶναι πρέπον, λέγει ἢ μητέρα, νὰ εἴσθε χωρισμένοι ἐσεῖς, ποὺ θὰ παντρευτῆ τ' Ἀργυρῶ μας ... γιὰ νὰ μὴν κακιώσῃ ὁ γαμπρός! ...

Τῶ ὄντι ὁ Φραγκούλας ἐπείσθη κ' ἐφιλιώθη μὲ τὴν σύζυγόν του. Ἡρραβώνισαν τὴν Ἀργυρῶ, εἶτα μετ' ὀλίγους μῆνας τὴν ἐστεφάνωσαν ... Εἶτα πάλιν ἐπῆλθε τρίτος χωρισμὸς μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ ἀνδρογύνου καὶ μ' ἓνα γεροντόπαιδον μαζί, τὸ ὁποῖον ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον σχεδὸν συγχρόνως μὲ τὸν γάμο τῆς πρωτοτόκου.

Τότε ἡ Κούμπω, ἣτις εἶχε γίνῃ δεκατριῶν ἐτῶν, δὲν ἔπαυε νὰ τρέχῃ πλησίον τοῦ πατρός της, καὶ νὰ τὸν παρακινῇ ν' ἀγαπήσῃ μὲ τὴν μητέρα.

Μίαν ἡμέραν θλιβερὰ τοῦ εἶπεν :

- Δὲν θὰ μπορῶ πλέον νὰ ἴρωμαι, οὔτε στὸ κελλί σου, πατέρα ... Εἶναι κάτι κακὲς γυναικεὲς ἐκεῖ στὸν μαχαλὰ στὸ δρόμο ποὺ περνῶ, καὶ τίς ἄκουσα ποὺ λέγανε καθὼς περνοῦσα: Νά, τὸ κορίτσι τῆς Φραγκούλαινας, ποὺ τὴν ἔχει ἀπαρατήσει ὁ ἄνδρας της». Δὲν τὸ βαστῶ πλέον, πατέρα.

Τῶ ὄντι, παρῆλθον τρεῖς ἡμέραι, καὶ ἡ Κούμπω δὲν ἐφάνη εἰς τὸ κελλί τοῦ πατρός της. Τὴν τετάρτην ἡμέραν ἦλθε πολὺ ὠχρὰ καὶ μαραμμένη· ἐφαίνετο νὰ πάσχῃ.

-Τί ἔχεις κορίτσι μου; τῆς εἶπεν ὁ πατήρ της.

-Ἄν δὲν ἔλθῃς, πατέρα, τοῦ ἀπήντησεν ἀποτόμως αἴφνης, μὲ παράπονον καὶ μὲ πνιγμένα δάκρυα, νὰ ξεύρῃς, θὰ πεθάνω ἀπ' τὸν καῦμό μου!

-Ἔρχομαι, κορίτσι μου, εἶπεν ὁ Φραγκούλης.

Τῶ ὄντι, τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἄλλ' ἢ νεαρὰ κόρη ἔπεσε πράγματι ἀσθενὴς καὶ εἶχεν δεινὸν πυρετόν. Ὅταν ὁ πατέρας ἦλθεν παρὰ τὴν κλίνην της καὶ τῆς ἀνήγγειλεν ὅτι ἔκαμε ἀγάπην μὲ τὴν μητέρα της διὰ νὰ χαρῇ, ἦτο ἀργὰ πλέον. Ἡ τρυφερὴ παιδίσκη ἐμαράνθη ἐξ ἀγνώστου νόσου, καὶ οὔτε φάρμακον οὔτε νοσηλεία ἴσχυσε νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ εἰς τὸν πρόσκαιρον κόσμον.

Ἐκοιμήθη χωρὶς ἀγωνίαν καὶ πόνον, ἐξέπνευσεν ὡς πουλί, μὲ τὴ λαλιὰν εἰς τὸ στόμα.

-Πατέρα! Πατέρα! στὴν Παναγία νὰ κάμετε μιὰ λειτουργία ... μὲ τὴν μητέρα μαζί!... Εἶπε καὶ ἀπέθανε!

Ὁ Φραγκούλης ἔκλαυσεν ἀπαρηγόρητα· ἔκλαυσεν ἀχόρταστα ὁμοῦ μὲ τὴν σύζυγόν του ... Κατόπιν ἀπεσύρθη, κ' ἐξηκολούθησε νὰ κλαίῃ μόνος του εἰς τὴν ἐρημίαν ... Ὁ τελευταῖος οὗτος χωρισμὸς ἦτο μᾶλλον φιλικὸς καὶ μὲ τὴν συναίνεσιν τῆς Σινιώρας, ἥτις ἔβλεπεν ὅτι ὁ γέρων σύζυγός της ἐπεθύμει μᾶλλον νὰ γίνῃ μοναχός. Ὁ Φραγκούλης ἐνθυμεῖτο μίαν τελευταίαν σύστασιν τῆς Κούμπως: «μὲ τὴν μητέρα μαζί». Μόνον ἐν παροδικὸν πείσμα τοῦ εἶχεν ἔλθει. Τοῦ ἐφάνη ὅτι αἱ ἴδιαι ἀδελφαὶ της, ἡ ὕπανδρος, καὶ ἡ ἄλλη ἡ δευτερότοκος, δὲν τὴν ἐλυπήθησαν ὅσον ἔπρεπε, δὲν τὴν ἐπένθησαν, ὅσον τῆς ἤξιζε, τὴν ἀτυχῆ μικράν, τὴν Κούμπω. Ἐκτοτε ἐξηκολούθει νὰ ζῆ ὀλομόναχος πάλιν, τώρα «ἐπὶ γήραος οὐδῶ». Καὶ ἐνθυμεῖτο τὸν στίχον τοῦ Ψαλτηρίου: «Μὴ ἀπόση με εἰς καιρὸν γήρωσ ... καὶ ἕως γήρωσ καὶ πρεσβείου, μὴ ἐγκαταλίπῃς με».

Καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν, τὴν παραμονὴν τῆς Κοιμήσεως πάλιν, τὸν εὐρίσκομεν νὰ κάθηται εἰς τὸ προαύλιον τοῦ ναΐσκου, καὶ νὰ καπνίζῃ μελαγχολικῶς τὸ τσιμπούκι του, μὲ τὸν ἠλέκτρινον μαμόν... ἀναλογιζόμενος τόσα ἄλλα καὶ τοὺς ὀχληροὺς δανειστάς του, οἱ ὅποιοι τοῦ εἶχαν πάρει ἐν τῷ μεταξὺ τὸ καλλίτερον κτῆμα –ἐνα ὀλόκληρον βουνόν, ἐλαιῶνα, ἄμπελον, ἀγρὸν μὲ ὀπωροφόρα δένδρα, μὲ βρύσιν, μὲ ρέμα, μὲ νερόμυλον –καὶ νὰ ἐκχύνη τὰ παράπονά του εἰς θρηνώδεις μελωδίας πρὸς τὴν Παναγίαν.

«Ἐκύκλωσάν αἱ τοῦ βίου μου ζάλαι, ὡσπερ μέλισσαι, κηρίον, Παρθένε...»

Καὶ ἐπόθει ὀλοψύχως τὸν μοναχικὸν βίον, ὀλίγον ἀργά, καὶ ἐπεκαλεῖτο μεγάλη τῆ φωνῆ τὸν «Γλυκασμὸν τῶν Ἀγγέλων, τῶν θλιβομένων τὴν χαράν», ὅπως ἔλθη εἰς αὐτὸν βοηθὸς καὶ σώτειρα·

«Ἀντιλαβοῦ μου καὶ ῥῦσαι,
τῶν αἰωνίων βασάνων...»

(1906)

Πηγή : agiazoni.gr